

Holstein: Jeg vil blot med Udgangspunkt i det ærede Medlem Hr. L. Rasmussens Karakteristik af Agitationen i Foråret 1920 om 2den Zones Internationalisering sige, hvad det ærede Medlem Hr. Pürschel allerede har berørt, at for adskillige konservative Kandidaters Vedkommende var denne Agitation fuldt ud ærlig og redelig ment, og man ventede, at der af Venstres Regering vilde blive gjort et aldeles utvetydigt og reelt Forsøg paa at opnaa en saadan Internationalisering. Deter jeg i alt Fald gaaet ud fra i den Valgagitation, jeg drev i min første Valgkampagne i April 1920. At den ogsaa fra Venstres Side tilsyneladende var alvorlig ment, fremgaar efter min Opfattelse aldeles tydeligt blandt andet af Referater — som jeg under Valgkampagnen læste med største Glæde — af den højtærede Statsministers Udtalelser i hans egen Kreds paa Vælgermøder. Han udtalte, at Forudsætningerne for en fri og lige og redelig Afstemning i Virkeligheden var bristet paa Grund af den mangelfulde Administration, der var en Følge af Kommissionens mangelfulde Magtmidler i Flensborg, og han haabede og ønskede derfor, at det maatte være muligt at opnaa en Internationalisering. I „Aarhus Amtstidende“, og jeg tror i „Randers Venstreblad“ og i et Æbeltoftblad, refereredes noget saadant. Saa vidt jeg ved, har den højtærede Statsminister endogsaa deltaget i et Møde med tidligere Medlem af Folketinget Højesteretsagfører Harboe, hvor dette Spørgsmaal var fremme, og hvor Højesteretsagfører Harboe bagefter sagde til den højtærede Statsminister: Ja, i denne Sag er vi jo ikke uenige, den ser vi jo ens paa. Saaledes har det været opfattet i vide Kredse indenfor det konservative Folkeparti — jeg kan i hvert Fald garantere for mit eget Vedkommende —, at efter at nu omsider de Radikale var styrtet, gik vi i April 1920 ud i Agitationen hovedsagelig paa det slesvigske Spørgsmaal, paa at faa en bedre Ordning af det sønderjydske Spørgsmaal end den, man kunde have ventet under den radikale Regering. Vi ventede absolut, at der fra Venstres Side vilde blive gjort væsentligt mere andet end det, der er blevet gjort i denne Sag. Og jeg synes, at efter den Agitation, der er ført, og hvorom det ærede Medlem Hr. L. Rasmussen har talt, er det beskæmmende at maatte konstatere, at alt, hvad Venstre har opnaaet i den sønderjydske Sag, for hvilken de styrtede Ministeriet Zahle, og paa hvilken de gik til Valg, er nøjagtig det samme og ikke en Smule mere, end

det radikale Ministerium vilde have opnaaet, hvis det var blevet siddende.

Hauge: Det forekommer mig at være overmaade beskæmmende for det danske Folk, at Udgangen paa det sønderjydske Spørgsmaals Løsning skulde blive, at vi nu efter Løsningen staar i den Situation, at vi fremdeles forgæves maa søge Klarhed over, hvad der virkelig er foregaaet. Uklarheden begynder i samme Øjeblik, som Flensborgpolitikken aabenbarer sig og tager Fart, denne Uklarhed har været vedligeholdt siden, og den højtærede Statsminister gør fremdeles, hvad han formaar, for at Uklarheden kan opretholdes. Noget egentlig overraskende er der ikke deri, naar man ved, hvilken Stilling den højtærede Statsminister indtog, før han blev Statsminister. Naar man kender hele hans Forhold til det sønderjydske Spørgsmaal, da han som Medlem af dette Ting deltog i Forhandlingerne derom, og sammenholder den Stilling, han da indtog, med den Stilling, han indtog, efter at han havde forandret Front, og navnlig efter at han blev Statschef, saa forbavses man ikke over, at det fremdeles er ham magtpaaliggende, at Uklarheden vedligeholdes, at Sagen ikke lægges frem paa Rigsdagens Bord paa en saadan Maade, at man er i Stand til at dømme om, hvad det virkelig er, der er passeret, og hvad den højtærede Statsminister har givet sit Minde til, har ladet sit Navn hæfte for. Det er jo en Kendsgerning, som aldrig lader sig bortforklare trods nok saa mange Forsøg derpaa, at den endelige Ordning af det sønderjydske Spørgsmaal blev forberedt ved Venstres Medvirking. Og en af de særlig medvirkende var den højtærede Statsminister selv. Men ulykkeligtvis for ham og for Nationen blev Forholdet det, at han efter nogen Tids Forløb efterhaanden sadlede helt om og gik imod det, han oprindeligt havde været med til at fremme, endogsaa havde været med til at tale alvorligt for paa den danske Nations Vegne paa Fredskonferencen i Paris. Han var med til at bringe det slesvigske Spørgsmaal fra at være et Spørgsmaal, som alle Partier, som hele Nationen samlede om, til at blive et partipolitisk Spørgsmaal, og han benyttede det som partipolitisk Spørgsmaal til at erobre Magten for sit Parti og sine medallierede. Men da han saa endelig havde naaet dette og skulde til at virkeliggøre sin Politik, skulde tage Konsekvensen af, at han var sadlet om, og havde forestillet Befolknin-